

REKTOR

Näringsdepartementet

2017-03-16

Dnr C2017/109

För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd, SOU 2017: 01.

Karlstads universitet (Kau) har beretts möjlighet att lämna synpunkter på slutbetänkandet ”För Sveriges landsbygder – en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd” och vill anföra följande.

Landsbygdskommitténs slutbetänkande innehåller en mängd förslag som syftar till att stärka landsbygdernas utveckling. Kau har valt att yttra sig i relation till de förslag som mer specifikt rör rollen för högre utbildning.

I utredningen betonas framför allt universitetens betydelse i förhållande till näringslivs- och tillväxtpolitiska målsättningar. Samverkan mellan universitet, näringsliv och offentlighet för regional innovation och kommodifiering framhålls som en central strategi i utredningen i syfte att utveckla landsbygden. Mer specifikt betonas universitetens roll för kompetensförsörjning i landsbygderna, och då särskilt distansutbildning samt samverkan med kommunala lärcentra som metoder att erbjuda tillgång till högre utbildning i olika delar av landet.

Utan att förminska att högre utbildning kan ha denna betydelse vill Kau understryka universitetens bredare roll i förhållande till de landsbygdspolitiska ambitioner som uttrycks i utredningen. Universitetets betydelse för landsbygdernas utveckling sträcker sig utanför näringslivspolitik och erbjudande om distansundervisning. Exempelvis ingår universitetet i olika former av regionala utvecklingsprojekt där även frågor som rör exempelvis medborgarinflytande och andra demokratifrågor behandlas. Universitetet bidrar också till att stimulera idékritisk debatt, inte minst gällande frågor om stad-land relationer och globaliseringens betydelse. Universitetet kan därmed betraktas som en stark samhällsaktör med ett vidsträckt regionalt ansvar för att utbilda, utmana och bidra till regional utveckling som sträcker sig bortom närings- och tillväxtpolitiska ambitioner. Därför menar Kau att utredningen på ett uttalat sätt kunnat knyta samman diskussionen om behovet att ett stärkt medborgarinflytande, inklusive statens närvaro på landsbygderna, med universitetens bredare samhällsuppdrag. I detta sammanhang vill Kau också påpeka en genomgripande brist i utredningen och det är att

denna inte analyserar de bakomliggande strukturella orsakerna till att det överhuvudtaget behövs en sammanhållen landsbygdspolitik. En sådan analys hade kunnat tydliggöra argumenten för denna politik och därmed stärkt förslagens relevans.

När det gäller både distansutbildning samt samarbete med lokala lärcentra har Kau mycket god erfarenhet av dessa former av samverkan för att bidra till ökad tillgänglighet till högre utbildning för kvinnor och män som inte bor på en universitetsort. Kau ser därför positivt på kommitténs förslag om att stärka ett sådant arbete, men är tveksam till förslaget om att knyta tillgängligheten till högre utbildning allt för starkt till lokala behov av kvalificerad arbetskraft. Som utredningen också påpekar ska högre utbildning hålla en internationellt sett hög kvalitet och bedrivs effektivt (sida 119). Kau motsätter sig därför förslaget gällandet att regeringen ska se över indikatorerna inom resursfördelningssystemet i syfte att göra utbildningarna mer relevanta för de lokala utbildningarna (sida 119). Det viktiga är inte att enskilda lärosäten tillhandahåller specifik utbildning i sitt närområde utan att en så bred palett av utbildningar som möjligt kan tillhandahållas på distans och via kommunala lärcentra. För att upprätthålla och kontinuerligt förstärka den högre utbildningens kvalitet föreslår Kau att regeringen istället möjliggör samverkan mellan alla lärosäten för att uppnå detta mål.

I betänkandet föreslås även inrättandet av ett forskningscentrum som inriktas mot landsbygdens villkor för företagande och med särskilt intresse för ett jämställdhetsperspektiv (sida 95). Kau menar att detta förslag speglar den snävhet som tidigare påpekats när det gäller universitetens roll för att möjliggöra landsbygdernas utveckling och att detta forskningscentrum bör ges ett vidare mandat som också handlar om frågor som rör demokrati, inflytande och utveckling i vid mening. Således behövs kompetens inom områden som genusvetenskap, sociologi och statsvetenskap, men även ämnen som risk- och miljöstudier. Det betyder att fler lärosäten än de uppräknade är relevanta för detta centrum. Vid Kau finns Centrum för forskning om regionalt samhällsbyggande (CRS) som samlar forskare från olika discipliner med ett intresse för regional utveckling i bred bemärkelse. Här bedrivs bland annat forskning utifrån ett genusperspektiv om regional tillväxtpolitik. Vi föreslår att det nationella forskningscentret placeras vid CRS.

Med vänliga hälsningar

Thomas Blom